

Peruic

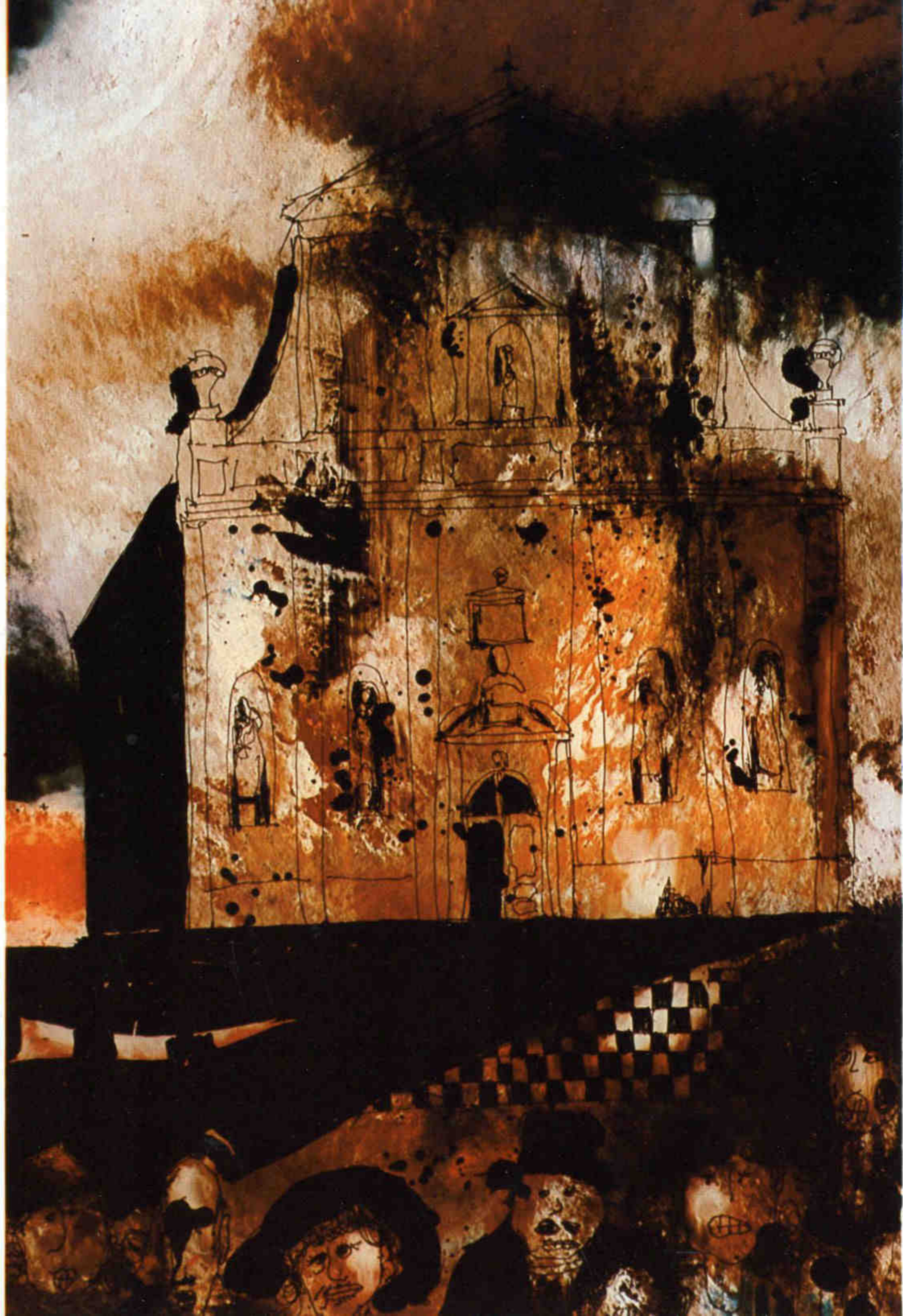

L. 87

KAZALIJA KAVANA

PORTRETI PALAČA ŽELJKA SENEČIĆA (kritički »l' hommage à Zagreb«)

Palače, koje Željko Senečić *portretira* u svom najnovijem ciklusu, probrane su iz topografije zagrebačkog Donjeg grada. To su *privilegirana mjesta* nacionalne, kulturne i političke povijesti, koja i danas zrače svojom mističnom snagom, uprkos očevidne – *dotrajalosti*. Palača je uvijek *simbol centra* (kako se tumači u simbologiji), zato jer predstavlja i evocira veličinu, bogatstvo i tajnovitost. Lutajući, kao dječak, transverzalama rodnoga grada – od Umjetničkog paviljona do Rudolfovih kasarni, od Zrinjevca do Katedrale – Senečić je nesumnjivo osjetio i upio njihova *sudbinska značenja*. Zbog toga su ovi portreti palača prvenstveno probrani iz autorovog *psihograma*, kao uporišne točke njegove osobne povijesti.

Naime, godinama opsjednut simboličkim značenjima onih zgrada koje predstavljaju »*kolektivne kuće*« čovječanstva (crkve, hoteli, cirkusi), Senečić sada portretira palače koje nisu anonimne i koje imaju točne kulturno-povijesne koordinate. Kao *orijentacijske točke* u društvenom, kulturnom i političkom životu grada i nacije, podignute većinom krajem prošlog i početkom ovoga stoljeća – te palače – svejedno što su *izjedene povijesnom patinom* – nude se slikarevom oku kao izuzetno *harmonički objekti*.

Međutim, ovaj Senečićev »l' hommage à Zagreb« nije nikakva ljubavna izjava rodnom gradu, nije dekorativna gesta, nije ilustratorski pathos. Taj ciklus proizlazi, doduše, iz trajne opsjednutosti temom, ali je podvrgnut izuzetno *kriičkom pogledu* na činjenično stanje. Kroz te palače još i danas prolazi osovina *kolektivne imaginacije* jedne zajednice, ali nam *rendgenski kist* Željka Senečića otkriva kako se pod njihovim impozantnim fasadama pomaljaju *dotrajala lica povijesti*.

Igor MANDIĆ

ŠTO ZNAČE RUŽNE FASADE NA OVIM SLIKAMA?

To svakako nisu fasade Zagreba budućnosti svjetlije ili manje svijetle, nego Zagreba sadašnjice, ali sadašnjice nabijene katastrofičnim stanjima.

Nad svim ovim slikama kao da visi neki usudni mač koji prijeti uništenjem; jer naše su kuće, kao i ljuštire puževa, isto što i mi sami.

Kroz trošne zgrade sklone rasulu i padu, oblijepljene ružnim i tamnim sjenkama, punim tuge i jada, probija plamen uništenja.

One kroz svoje »ružno« pokazuju lažno i lažljivo sutra.

Ove slike sugeriraju pojam »katastrofe« lucidnije od teoloških shema. Ona je nešto što nam se neprimjetno događa svakog dana, kao trajanje, koje se poput kužnog oblaka, rasplinjuje kroz čitavu našu povijest. Katastrofa je u ovim slikama nabačena kao najdublje srce naše svakidašnjice, jedina istina te naše svakidašnjice.

Poruka »Zemlje« nije zaboravljena. Ona je u temelju svake tamne čestice ovih slika.

Poruka »Zemlje« upravo je u svijesti, sve prije nego naivnoj. I ona nije plitka politizacija, ni jeftino sociologiziranje.

Ljudi nastaju i nestaju u grotlu nezdravih zgrada, a umjesto njihovih lica iznakaženih življenjem, vidimo samo mrlje, crte, grimase, pjege ili tamno-svijetle površine.

Ove su slike sve prije nego literarne u onom smislu da pokazuju otiske ili mrlje neke privatne opsesije. Sve prije su nego literarne, danas kad pojam literarnosti poprima neodređene oblike Hamletovih oblaka: deva, slon, tigar, ili pak bezobličnu masu »ako nam se tako čini«. Bolje rečeno, danas kad se literarnost svodi na hir subjekta van povijesti, one su sve prije nego literarne.

One su neka vrsta kirurškog noža kojim otkrivamo rane u tumore na tijelu naše civilizacije. Nema tu previše lirskoga, nema sentimentalnosti, jer slikarska sredstva kao kirurški skalpeli upućuju na jednu i jedinu metodu; okrutnost je jedini put koji najkraće vodi k istini.

Dojam je kao da pratimo neku nevidljivu operaciju nad imaginarnim pacijentom: mrlje nisu samo boja nego i krv, tanke linije nisu samo slikarstvo nego i žice, kojim skupljamo neko naprslo tijelo.

Za razliku od našeg svjetski razvikanog naivnog slikarstva (a naivnost je sinonim za zločin u našoj zločinačkoj civilizaciji) ove slike na staklu opore su, gorke, nabijene tenzijom pakla. Naša naiva nije nego simptom malograđanske idile koja je doista jedini signum Mc Luhanove utopije o »planetarnom selu«.

Ako je naša naiva slika i izraz naše malograđanske idile, a to znači jednog stanja duha i svijesti, ako je on slika našeg minijaturnog kućnog raja, ako se ona ukrašava atributima vječnosti kao što su priroda, životinje, drveće, plavetnilo nebesa, onda ona duboko distonira s porukama »Zemlje« i nije njena sljedbenica.

Naša slikarska naiva uzrokom je da se danas Hamletov »biti ili ne biti« ne može drugačije slušati, osim ako ga ne izgovara kravlje vime.

Umjesto »raja« naive, Senečić učenik »Zemlje«, na sve strane širi pejzaž propadanja, ruševnosti, pada vrijednosti, kaosa, urbane neuroze. Umjesto laži sela, kravica i kućica, u ovom ulju i na ovom staklu vlada istina grada.

MUZEJ GRAD

OPATIČ

IZLOŽBA SLIKA ŽELJKA SENEČ

OTVORENO SVAKI DAN OD 10–13 SATI, A U

*bijelo i crno crno i crveno
prask sočne mrlje iza sjajnog stakla
i vibrantna uzbuđena linija koja opisuje
oči i ruke clowna prozore i fasade
čarolija cirkusa i skitnje
i čežnja za krajevima što ugibaju
u raskoši burnih svodova*

*to je slikarstvo što već poduže
iskrenim i jednostavnim govorom temperamenta
nezamijećeno kraj nas traje i zove nas
slikarstvo mladog hrvatskog slikara željka
senečića*

miljenko stančić

A ZAGREBA

K A 20

ĆA OD 21. 04. DO 6. 05. 1983.

TORKOM I ČETVRTKOM I OD 16–19 SATI

Željko Senečić je rođen 1933. u Zagrebu.

Diplomirao na akademiji likovnih umjetnosti (klasa prof. M. Detonija) 1966. Dugogodišnji suradnik u Majstorskoj radionici Krste Hegedušića. Završio studij scenografije na Kazališnoj akademiji u Zagrebu.

Radio na nizu kazališnih scenografija (diplomska predstava »Tko se boji Virginia-e Woolf?«, »Guslač na krovu«, »Tango«, »Otmica«, »Crveni otok«, »Sumorna sonata«, »Idiot«, itd.).

Kao filmski scenograf radio na više od pedeset filmova (značajniji domaći filmovi: »Prometej sa otoka Viševice«, »Rondo«, »Breza«, »Gravitacija«, »Imam svije mame i dva tate«, »Kad čuješ zvona«, »Put u raj«, »Predstava Hamleta u selu Mrduša donja«, »Debs«, »Kiklop«, itd.; iz inozemne produkcije: »Isidora Duncan«, »Gott mit uns«, »Sacco i Vanzetti«, »Scalawag«, i dr.).

Televizijskom scenografijom počeo se baviti nakon osnivanja Televizije Zagreb. Do danas radio na oko tristotine televizijskih drama i dvadeset serija.

SAMOSTALNE IZLOŽBE SLIKA

Zagreb (1956, 1957, 1961, 1975, 1977, 1980, 1981, 1982), Skoplje (1959), Beograd (1960), Sarajevo (1962), Zenica (1962), Beč (1967), Bologna (1969, 1970, 1979), Karlovac (1974), Split (1974), Tübingen (1976), Trst (1978)

Izlagao na stotinjak grupnih izložbi u zemlji i inozemstvu.

Kao i kod Kafke, na ovim se slikama obnavlja stanje šoka kao najpotpunija istina. Kao i kod Kafke, ovdje je riječ o »potenciranim slikama« u kojima slikar iscrtava svoje slike krajnje skrupulozno; nabija ih točnim detaljima. Kao i kod Kafke, istina ove slikarske metode jest ekstremna nestvarnost u sudaru s ekstremnom točnošću u detalju. Ova diskrepancija između krajnje nestvarnosti i krajnje točnosti stvara šok. A šok je osjećaj najaktualnije stvarnosti, kao što sugerira jedan tumač Kafkina djela.

ŠTO ZNAČI CLOWN NA OVIM TAMNIM SLIKAMA?

Clown je slikar, ali slikar koji zna da je gledan i gleda one koji ga gledaju. Clown gleda u ogledalo ne da bi se sebi divio da bi pokazao gestu koju drugi skrivaju. Clown praveći sebe smiješnim dobiva kraljevsku moć: može bezbolno napraviti i druge smiješnima. Clown je onaj koji govori istinu i onda kad govori najveću laž. Clown na naše pitanje koliko je 2 +, odgovara kao dijete: mukanjem ili dizanjem repa. Clown nam pokazuje da su naše računice doduše točne, ali i smiješne u toj svojoj sićušnoj točnosti. Clown glumi nekog tko ne razumije ništa, da bi nas svojim nerazumijevanjem doveo do ruba nerazumijevanja svega, a to znači do ruba našeg svijeta. Clown je istodobno svetac i zločinac odbacujući radikalno svaki trag svetačkog ili zločinačkog u svom ponašanju. Clown je svetac jer živi u svojoj istini, kao što je zločinac jer ne preza od okrutnosti da bi zahvalio tu istinu. Njegov Bog je nevin i okrutan, zato je on njegova prva žrtva.

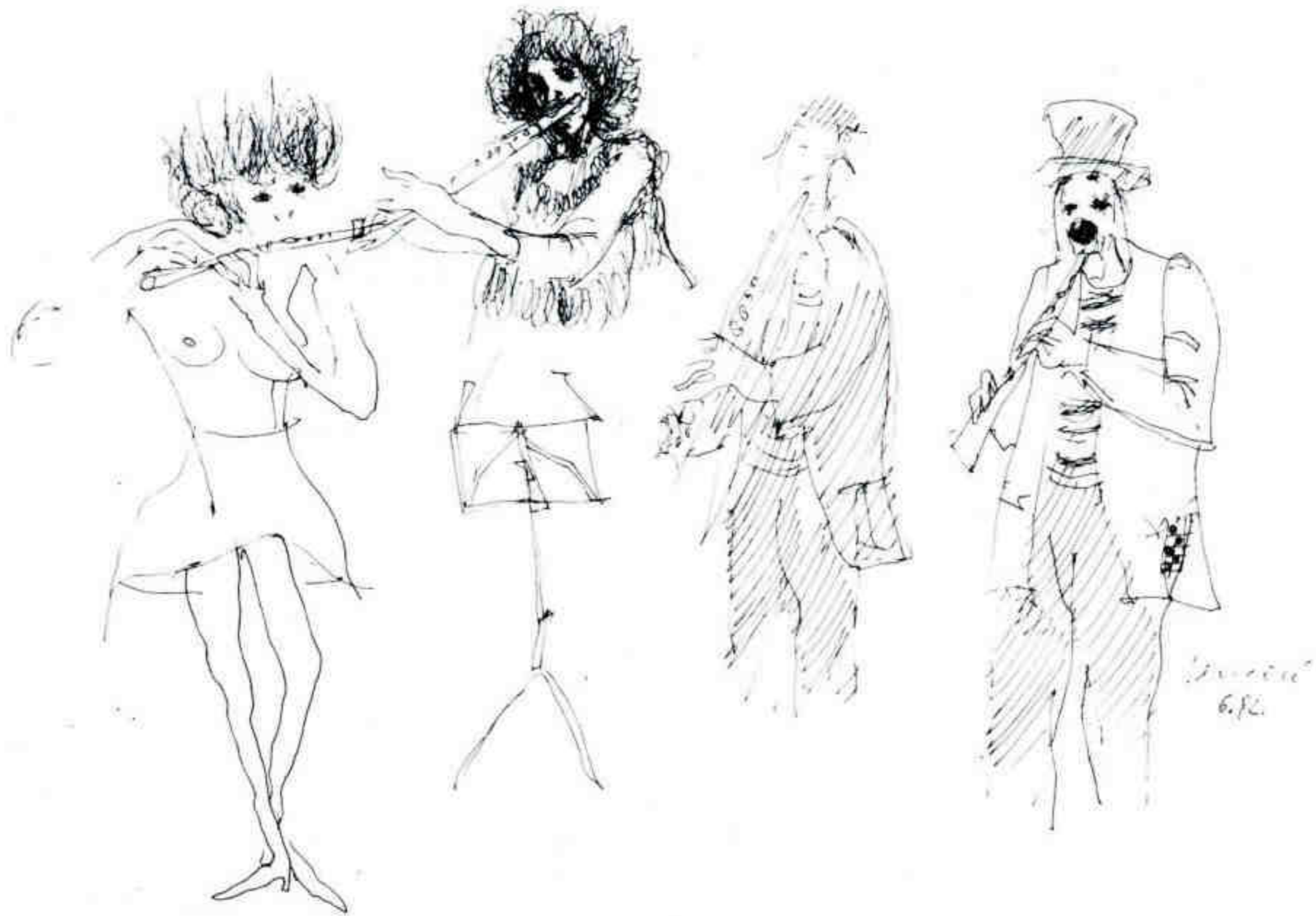
Ante Armanini
Ulomci iz eseja:
»Gradovi i clowni u slikama Željka Senečića«
(časopis »Gesta«).

Fotografije: Željko Guberović

POPIS SLIKA

(ulja na staklu)

1. KATEDRALA
2. HOTEL DUBROVNIK
3. UGAO ZRINJEVCA
4. MUZEJ ZA UMJETNOST I OBRT
5. KAZALIŠNA KAVANA
6. HNK
7. SV. KATARINA
8. CORSO KAVANA
9. TRG REPUBLIKE
10. HOTEL PALACE
11. CVIJEĆE III.
12. DUBROVNIK I.
13. CIRKUS REX
14. FLIPER
15. CLOWN SA ČELOM
16. CVIJEĆE II.
17. CVIJEĆE I.
18. DUBROVNIK II.

Lucini
1986

Seneca &

